

Finse

Sommerekskursjon
24. juli – 29. juli 2016

Spreke botanikere på Finse
(Foto: Bjørn Erik Halvorsen)

Telemark Botaniske Forening

TBF på Finse 2016.

Innledning ved: Bjørn Erik Halvorsen.

I juni 2015 var TBF's ukestur på Nord-Sjælland. Da sto Norge for tur i 2016. I 2014 var turen lagt til Jæren, så det var logisk å få en fjelltur denne gang. Finse kom opp som forslag. Siden dette var et sted der TBF aldri hadde vært, bestemte Styret at Finse skulle være turmålet denne gangen. Stedet kunne ikke nåes med privatbiler, så derfor ble det lagt opp til en redusert uke med 4 utfluktsdager.

Det var enkelt å velge overnattingssted. På Finse finnes turistforeningens hytte, Finsehytta, og hotellet 1222. Esther bestilte plass på 1222, og tok seg av påmeldingene. I alt ble det 31 deltagere.

Hotellet 1222 på Finse
(Foto: Bjørn Erik Halvorsen)

Overnattingsstedet fungerte bra. Utmerket frokost og smakfull middag de fleste dagene, men mange savnet de kokte potetene. Betjeningen var svært hyggelige. Vi fikk disponere peisestua på kveldene. Utsikten mot Finsevatn og Hardangerjøkulen var fantastisk. Stedet ligger perfekt til for sykling langs Rallarveien og fotturer i mange retninger.

Det er mange som bidro i løpet av disse dagene. Trond hadde sin tradisjonelle botaniske konkurranse. Rolf hadde kontaktet den biologiske forskningsstasjonen, slik at vi kunne besøke stedet. Jorunn og Gunvor laget utstillinger i peisestua med navngitte arter. Jorunn laget en utstilling av siv, frytler og halvgras, og Gunvor laget utstilling av sopp som var funnet på turen. Dette var pedagogisk lagt fram, og kan godt gjentas på senere ukesturer. Dagny har vært

flittig med å få registrert mange av funnene på nettstedet Artsobservasjoner. Bjørn Erik hadde forberedt hvor dagsutfluktene burde legges. Ellers kom det gode historier og fakta fra mange.

Stedet kunne by på interessante kulturinnslag. Det meste er knyttet til Bergensbanens historie, som etter en lang byggeperiode ble åpnet i 1909. Ved Finse stasjon ligger Rallarmuséet, som bør besøkes når man er på Finse. Men, det finnes også eldre historie knyttet til gammel seteraktivitet og ferdsel. Mange kjente personer er knyttet til stedet, både polfarere og andre. Selv bodde jeg på et rom som var knyttet til Tancred Ibsen.

Finse ligger på ca. 1200 moh. Geologisk sett finnes hovedsakelig porfyrisk granitt nede i dalen. Denne gir grobunn for i hovedsak tradisjonelle fjellplanter. Man må et stykke opp i dalsidene og innover i fjellet for å finne fyllitt. Fyllitt er follede kalksteinslag, og disse gir en spennende fjellflora.

Værgudene var i forskjellig lune disse dagene. Ankomstdagen kunne by på flott sommervær. Så fulgte tre dager med fuktig vær, med uvanlig mye nedbør på onsdagen. Torsdagen ga oss oppreising med oppholdsvær og innslag av sol. Det var spesielt lite snø på Finse dette året. Dette ga oss spennende botaniske dager i fjellet.

Søndag 24. juli, ankomstdag.

Deltakerne ankom med forskjellige tog utover dagen. Noen hadde også ankommet noen dager tidligere og en ankom dagen etter. Det ble felles middag kl. 19:00 (de senest ankomne fikk middag kl. 21:00), og Esther ønsket velkommen. Noen valgte også å ta en kveldstur langs Rallarveien, og det ble en samling i peisestua.

Mandag 25. juli, under Finsenuten.

Referat ved Bjørn Erik Halvorsen.

Dette ble en våt dag. Det regnet aldri kraftig, men dryppingen fra skyene holdt seg under hele turen.

Botanisering startet allerede ved hotellet. Vi fulgte Rallarveien ned fra stasjonsområdet. Her fant vi fjellkvann *Angelica archangelica archangelica*, spansk kjørvel *Myrrhis odorata*, glattmarikåpe *Alchemilla glabra*, rypestarr *Carex lachenalii*, fjellsyre *Oxyria digyna*, brearve *Cerastium cerastoides*, sandskrinneblom *Arabidopsis arenosa*, rød jonsokblom *Silene dioica*, trefingerurt *Sibbaldia procumbens*, fjellengsoleie *Ranunculus acris pumilus*, fjelløyentrøst *Euphrasia wettsteinii* og åkersnelle *Equisetum arvense arvense*.

Veien videre mot brua over Finseå kunne by på svartaks *Trisetum spicatum* og fjelltjæreblom *Viscaria alpina*.

Brua over Finseå er et vakkert skue. Den er fra byggingen av Bergensbanen, og jernbanen går fremdeles over denne brua. Den er en av mange steinhvelv-bruer på strekningen, og en må bare beundre hvor symmetrisk og flott den er laget.

Straks vi hadde passert åpningen til Finsetunellen tok vi fatt på lia opp mot lille Finsenuten. Det dukket opp fjellskrinneblom *Arabis alpina*, stjernesildre *Micranthes stellaris*, fjelljamne *Diphasiastrum alpinum*, fjellsveve *Hieracium alpinum*, fjellburkne *Deschampsia alpina*, musøre *Salix herbacea*, myrfiol *Viola palustris*, kildemarikåpe *Alchemilla glomerulans*, fjellforglemmegei *Myosotis decumbens*, fjellveronika *Veronica alpina alpina*, svarttopp *Bartsia alpina*, setergråurt *Omalotheca norvegica* og dverggråurt *Omalotheca supina*.

Ved en fjellrabbe oppe i lia forsto vi at der hadde vi kommet inn i bedre berggrunn. Fyllitt-berggrunn gir et mer spennende botanisk utvalg. Vi fant gulsildre *Saxifraga aizoides*, stjernesildre *Micranthes stellaris*, seterfrytle *Luzula multiflora frigida*, setermjelt *Astragalus alpinus alpinus*, rosenrot *Rhodiola rosea*, bergveronika *Veronica fruticans* og snøbakkestjerne *Erigeron uniflorus*. På oversiden av rabben dukket blindurt *Silene wahlbergella* (15 planter på et lite område), gullmyrklegg *Pedicularis oederi*, bergrubblom *Draba norvegica*, rødsildre *Saxifraga oppositifolia oppositifolia*, marinøkkel *Botrychium lunaria*, taggbregne *Polystichum lonchitis*, rynkevier *Salix reticulata*, knoppsildre *Saxifraga cernua*, tuesildre *Saxifraga cespitosa*, snøsildre *Micranthes nivalis*, fjellsmelle *Silene acaulis*, fjellfrøstjerne *Thalictrum alpinum*, tranestarr *Carex adelostoma*, fleckmure *Potentilla crantzii*, fjelltistel *Saussurea alpina* og jåblom *Parnassia palustris* opp. Soppfolket kunne fortelle om stor egggrøyksopp *Bovista nigrescens* og beitesjampinjong *Agaricus campestris*.

Vardefrytle *Luzula confusa*.
(Foto: Bjørn Erik Halvorsen.)

Etter er matrast fortsatte vi i lia nordover. Utbyttet ble dvergsoleie *Ranunculus pygmaeus*, bekkesildre *Saxifraga rivularis*, fjellsnelle *Equisetum variegatum*, polarlusegras *Huperzia arctica*, setersmåarve *Sagina saginoides*, blankstarr *Carex saxatilis saxatilis* og stivstarr *Carex bigelowii*. Ved en rabbe ble det funnet vardefrytle *Luzula confusa*, høyfjellskarse *Cardamine bellidifolia* og issoleie *Ranunculus glacialis*. Vi gikk etter hvert ned mot Finseå og fulgte lia tilbake til Finsetunellen. I

denne lia ble det funnet perlevintergrønn *Pyrola minor* og det ble tid til å nyte resten av nistepakka.

Tirsdag 26. juli, Jomfrunuten og «Bionut».

Referat ved Trond Risdal.

I ustadig vær startet flokken på å finne stien mot Raggsteindalen som skulle føre til «biotoppen». Litt problemer i starten fikk oss etter hvert på riktig vei oppover på sydsiden av Jomfrunut. Det ble snart ganske rikt på oversiden av stien, vi fant fjellkattfot *Antennaria alpina*, hårstarr *Carex capilaris*, jåblom *Parnassia palustris*, gulsildre *Saxifraga aizoides*, svartstarr *Carex atrata*, fjellfrøstjerne *Thalictrum alpinum*, aksfrytle *Luzula spicata*, tettegras *Pinguicula vulgaris*, grønnskurl *Coeloglossum viride*, dverjamne *Selaginella alpinum*, perlevintergrønn *Pyrola minor*, fjellbunke *Deschampsia alpina*, slirestarr *Carex vaginata*, stivstarr *C. bigelowii* og rabbbesiv *Juncus trifidus*. Over toppen møtte vi dessverre en flomstor bekk. Flere vegret seg for å ta seg over og en del valgte heller å gå rundt Jomfrunut og etter hvert tilbake til 1222 (referat nedenfor).

Vi andre kom oss over og gikk innover mot høyden som blir kalt «Bionut» og derfor skulle være botanisk lovende. Vi ble ikke skuffet, vi noterte issoleie *Ranunculus glacialis*, knoppsildre *Saxifraga cernua*, rødsildre *S. oppositifolia*, dversoleie *Ranunculus pygmaeus*, fjellveronika *Veronica alpina*, bjørnebrodd *Tofieldia pusilla*, tvillingsiv *Juncus biglumis*, trillingsiv *J. triglumis*, rynkevier *Salix reticulata*, safranlav *Solorina crocea*, saltlav *Stereocaulon sp.*, snøbakkestjerne *Erigeron uniflorus*, hvit fjellveronika, bergstarr *Carex rupestris*, snøsildre *Micranthes nivalis*, grannsildre *Micranthes tenuis*, tuesildre *Saxifraga cespitosa*, fjelltjæreblom *Lychnis alpina*, jåblom *Parnassia palustris*, reinrose *Dryas octopetala*, fjelltistel *Saussurea alpina*, marinøkkel *Botrychium lunaria*, reinmjelt *Oxytropis lapponica*, bergveronika *Veronica fruticans*, blåklokke *Campanula rotundifolia*, bakkesøte *Gentianella campestris*, hårstarr *Carex capilaris* og høyfjellskarse *Cardamine bellidifolia*.

Etter matpause krysset vi dalen og botaniserte på østsiden av Jomfrunut. Vi noterte tuearve *Minuartia biflora*, grannsildre *Micranthes tenuis*, rødsildre *Saxifraga oppositifolia* og bergrubblom *Draba norvegica*. Under en helle fant vi snøsildre *Micranthes nivalis*, bergveronika *Veronica fruticans*, skjørlok *Cystopteris fragilis*, flekkmure *Potentilla crantzii*, fjellnøkleblom *Primula scandinavica*, bakkesøte *Gentianella campestris*, tuesildre *Saxifraga cespitosa*, snøsøte *Gentiana nivalis*, grønnskurl *Coeloglossum viride*, perlevintergrønn *Pyrola minor* og reinrose *Dryas octopetala*.

På et fuktig sig under kraftlinja fant vi bekkesildre *Saxifraga rivularis*, tvillingsiv *Juncus biglumis* og mykrapp *Poa flexuosa*. Opp under Jomfrunut's

sydsida så vi myrtevier *Salix myrsinites*, sotstarr *Carex atrofusca*, bergstarr *C. rupestris* skåresildre *Saxifraga adscendens*, snøsildre *Micranthes nivalis*, gulsildre *Saxifraga aizoides*, fjellsmelle *Silene acaulis*, fjellnøkleblom *Primula scandinavica*, reinmjelt *Oxytropis lapponica* og en fjellkattfot som var rød!? Vi var godt fornøyd med dagen og vendte hjem.

Fra vår utsendte soppekspert (Gunvor) ble det meldt om fjellkremle *Russula nana*, reinroseriske *Lactarius dryadophilus*, fjell-lakssopp *Laccaria altaica* og sandtrevlesopp *Inocybe lacera*.

Tirsdag 26. juli, Jomfrunutens nordside.

Referat ved Bjørn Erik Halvorsen.

På østsiden av Jomfrunuten kom vi til en bekkekryssing. Da ikke alle var like gode til beins, og det var viktig at ingen skulle få noen uhell, som ville ødelegge mye av dagen, ble gruppen delt. De som ikke gikk inn mot Bionut, fulgte høyspentlinja over til stien fra Geiterygghytta.

Dvergssoleie *Ranunculus pygmaeus* og høyfjellsveronika *Veronica alpina pumila*.
(Foto: Bjørn Erik Halvorsen)

Matrasten ble tatt i skråningen øst for Jomfrunuten. Dette ble slett ikke noen dårlig botanisk dag. I snøleiene langs og på nordsiden av høyspentlinja ble det funnet bekkesildre *Saxifraga rivularis*, isssoleie *Ranunculus glacialis*, fjellveronika *Veronica alpina alpina*, høyfjellsveronika *Veronica alpina pumila*, dvergssoleie *Ranunculus pygmaeus*, stjernesildre *Micranthes stellaris*, fjellarve

Cerastium alpinum alpinum, trefingerurt *Sibbaldia procumbens*, rypestarr *Carex lachenalii*, snøsildre *Micranthes nivalis* og rødsildre *Saxifraga oppositifolia oppositifolia*. Vi trodde også at vi hadde funnet snøsoleie *Ranunculus nivalis*, men analyse av bildet etterpå konkluderer med at det må ha vært en fjellengsoleie *Ranunculus acris pumilus* som har stått i bladrosetten til isssoleie.

Regn og kald vind førte til at man gikk ned mot Finse når man nådde stien fra Geiterygghytta. Underveis ble det funnet fjelløyentrøst *Euphrasia wettsteinii*, kjerteløyentrøst *Euphrasia stricta* og setersmåarve *Sagina saginoides*.

Onsdag 27. juli, Finse Vitenskapelige Forskningsstasjon.

Referat ved Svein Imsland.

Denne dagen gikk vi fra hotellet og ned på Rallarveien og fulgte denne sørover langs Finsevvann. Rolf Ergon hadde gjort avtale med Erika Lesly ved Den vitenskapelige forskningsstasjonen om et besøk. Meningen var å botanisere langs veien frem til stasjonen. Dermed fikk vi repetert en del arter som vi hadde sett tidligere i uken. Det som dominerte det botaniske bildet i starten av Rallarveien var glattmarikåpe *Alchemilla glabra*, som sto rikelig på begge sider av veien. De gule blomstene viste godt igjen. Vi passerte samtidig grunnmuren til den første innendørs isbanen i verden som faktisk ble bygget på Finse. Den ble åpnet i 1913, og Sonja Henie brukte isbanen som treningssted før store mesterskap, og det ble også spilt curling.

Fjellpestrot *Petasites frigidus* og hestehov *Tussilago farfara*. (Foto: Svein Imsland)

Det var også en god del fjellkvann *Angelica archangelica* i skråningene - blant dem noen riktige prakteksemplarer med store oppblåste slirer. De kulerunde blomsterskjermene var nesten helt dekket av små, mørke fluer - så der hadde de åpenbart et godt «matfat». Vi passerte også et berg hvor det

vokste et tjuetalls tuer med blomstrende fjelltjæreblom *Lychnis alpina*, og fotoapparatene var flittig i bruk. Vi hadde ikke tidligere på turen sett så mange eksemplarer av denne fjellplanten. En annen plante som det også var en del av var fjelløyentrøst *Euphrasia wettsteinii*. Disse plantene var imidlertid ikke så prangende som de foregående pga. den beskjedne størrelsen. Innimellom så vi også noen eksemplarer av slektningen kjerteløyentrøst *E. stricta*. I noen våte partier i et vierkratt så vi de trekantete og grovt tannete bladene til fjellpestrot *Petasites frigidus*. Blomstringen var for lengst overstått, ettersom fjellpestrot i

denne høyden vanligvis blomstrer i mai. Fjellpestrot er særbu og har utløpere fra jordstengelen. Den er indifferent eller foretrekker noe baserik grunn. Ved Forskningsstasjonen var det også litt å finne. Her så vi både dvergmjølke *Epilobium anagallidifolium*, hvitmjølke *E. lactiflorum* og setermjølke *E. hornemannii*, dessuten noen større bestander snøull *Eriophorum scheuchzeri* enn det vi tidligere hadde truffet på. Det ble diskutert om det kunne være gulull *E. brachyantherum*, men jeg tror vi landet på snøull.

Erika Lesly orienterer på Den vitenskapelige forskningsstasjonen.
(Foto: Svein Imsland)

Oppholdet den timen vi var på den vitenskapelige forskningsstasjonen var interessant. Vi ble tatt imot av Erika Lesly. Det var universitetene i Oslo og Bergen som eide stasjonen, men UiO hadde det driftstekniske ansvaret. Erika fortalte om arbeidet og forskningen som pågikk, og det kom grupper fra både inn- og utland som ville drive forskning og feltundersøkelser ved stasjonen. Selv hadde de et prosjekt som gikk på lemen.

Etter besøket begynte vi på tilbaketuren på Rallarveien. Noen av deltakerne skilte lag med oss og valgte å gå opp i heia. Det var sparsomt med interessante planter å se i tillegg til at regnvær og vind tiltok i intensitet. Vi valgte derfor å

returnere til hotellet hvor vi spiste medbrakt nistemat. Etter matøkta besøkte vi Rallarmuseet. Deretter avsluttet vår gruppe uteaktivitene den dagen.

Onsdag 27. juli, Kvannjølnuten.

Referat ved Trond Risdal.

Noen av oss trosset regnværet og tok opp lia mot Kvannjølnuten, gikk over denne og kom ned til elva vi krysset dagen før. Underveis noterte vi fjellfiol(blad) *Viola biflora*, marinøkkel *Botrychium lunaria*, jåblom *Parnassia palustris*, grønnskurle *Coeloglossum viride*, rødsildre *Saxifraga oppositifolia*, snøsildre *Micranthes nivalis*, tuesildre *Saxifraga cespitosaa*, issoleie *Ranunculus glacialis*, setermjelt *Astragalus alpina*, snøbakkestjerne *Erigeron uniflorus*, fjellfrøstjerne *Thalictrum alpinum*, snøsøte *Gentiana nivalis*, bakkesøte *Gentianella campestris*, rosenrot *Rhodiola rosea*, bergveronika *Veronica fruticans*, kattedot *Antennaria dioica*, fjellkattedot *A. alpina*, fjellveronika *Veronica alpina* og fjellfluesopp *Amanita nivalis*.

Det var etter hvert godt å komme i hus.

Torsdag 28. juli, Sanddalsnuten.

Referat ved Christian Kortner.

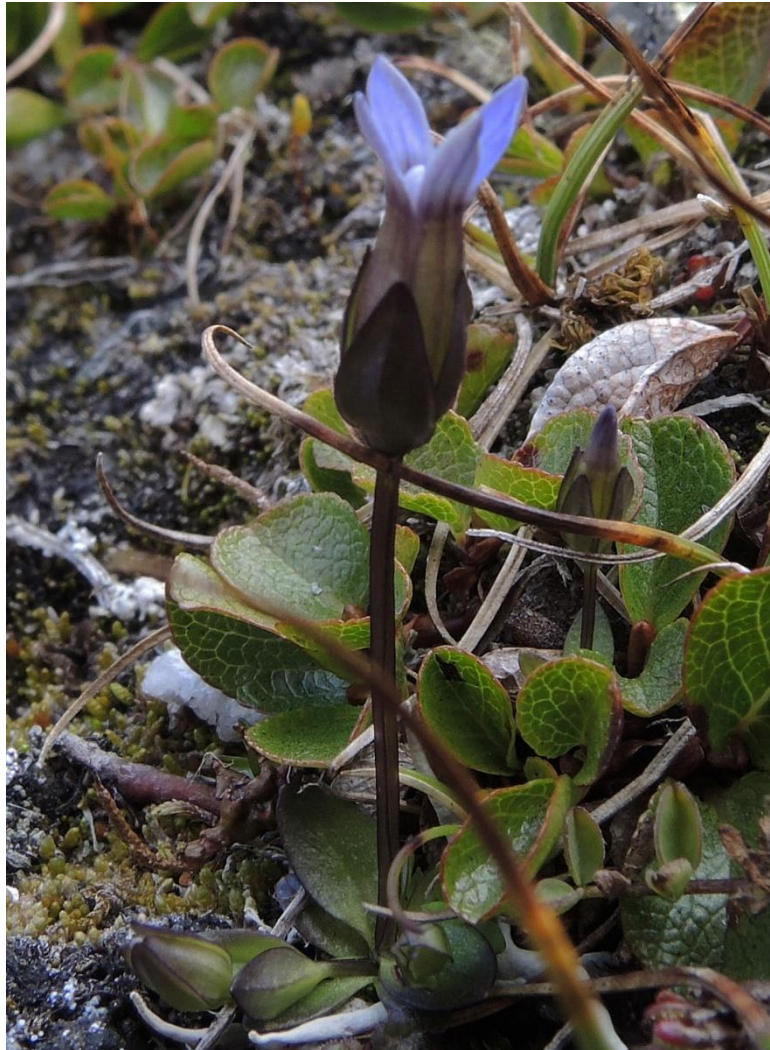
Dette var siste ekskursjonsdagen på sommerturen til Finse og etter mye regn de andre dagene fikk vi denne dagen heldigvis greit vær, opphold og til dels pent, men heller kjølig. Turen gikk til å begynne med nordover på stien i retning Klemsbu og Geitryggghytta. Vel oppe på første «brekket» bøyde vi av fra stien og tok retning mot Sanddalsnuten. Allerede her nede i de sent utsmeltete snøleiene kunne vi notere issoleie *Ranunculus glacialis*, dvergsoleie *Ranunculus pygmaeus* og knoppsildre *Saxifraga cernua*. Vi trengte ikke gå langt før vi kom opp i de første rike fyllittskrentene med arter som rødsildre *Saxifraga oppositifolia*, setermjelt *Astragalus alpinus*, bergveronika *Veronica fruticans*, rynkevier *Salix reticulata*, svartstarr *Carex atrata* og bergstarr *Carex rupestris* i tillegg til masse annet. En hvit fjellsmelle *Silene acaulis* ble også funnet.

Hvit fjellsmelle *Silene acaulis*.
(Foto: Christian Kortner)

Videre mot toppen var det på de tørrere rabbene store mengder reinrose *Dryas octopetala*. Arter som reinmjelt *Oxytropis lapponica*, snøsildre *Micranthes nivalis*, bakkesøte *Gentianella campestris*, svartaks *Trisetum spicatum* og årets blomst jåblom

Parnassia palustris ble notert. Der det var litt mer fuktig var det store mengder gulsildre *Saxifraga aizoides*. En del forskjellige sopper og lav ble også sett. Nesten oppe på toppunktet gikk vi forbi et fuktområde med store mengder blindurt *Silene wahlbergella* og masse blader av fjellpestrot *Petasites frigidus*.

Småsøte *Gentianella tenella*.
(Foto: Christian Kortner)

Vel oppe ved varden på Sanddalsnuten (1554 moh) var det flott utsikt og blant steinene vokste det noen flotte bergrublom *Draba norvegica*. Rett ved varden fant vi også en liten småsøte *Gentianella tenella*.

Uansett alder og form tror jeg de fleste, hvis ikke alle, turdeltakerne kom opp på toppen og fikk med seg det meste som ble sett denne dagen. Videre bortover ryggen var det rimelig steinete og lite vegetasjon. En del av gjengen valgte å gå ned på nordsiden av Sanddalsnuten. I snøleiene her var det ikke mye annet enn issoleie *Ranunculus glacialis* som vokste men noen av disse var til gjengjeld veldig flotte.

Målet var å ta seg ned til stien igjen, gå en bru over den strie elva og så gå opp i noen mørke skråninger som på avstand så interessante ut. Disse skråningene og haugene ligger opp mot området Gjætarguthaugen. Det var mye fint å se her også men ingenting nytt i forhold til tidligere så vi ble ikke lenge her før vi gikk ned til Finse igjen. Esther hadde på vei ned dessverre falt stygt på vei over en liten bekk og slått seg i ansiktet. Det kunne gått riktig ille men gikk etter forholdene bra. Ingen alvorlig skade selv om det ikke så godt ut.

For mer utfyllende artsregistreringer denne dagen henviser vi til artsobservasjoner.

Fredag 29. juli, hjemreisedag.

Referat ved Bjørn Erik Halvorsen.

Turdeltakerne hadde ulike togavganger, enten hjem eller til den parkeringsplassen der bilen sto. Det hadde vært hyggelige dager. Selv om været hadde vært vekslende, så kunne en se tilbake på fine botaniske opplevelser i en flott fjellnatur.

Turdeltakerne fotografert ved Den vitenskapelige forskningsstasjonen.
(Foto: Dagny Mandt)

Blindurt *Silene wahlbergella* på Sanddalsnuten.
(Foto: Christian Kortner)